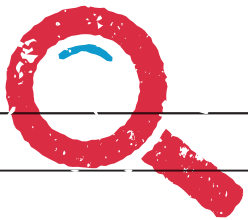

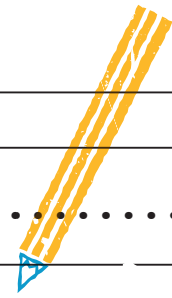
PERSPEKTIV BYRÅN

INSTRUKTIONSBOK

En interaktiv deckarlektion där barnens
perspektiv & rättigheter tas på allvar!

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Om Perspektivbyrån	3
Innan ni börjar	4
Gör så här	6
Barnen, Dissaren och Agent Franka	8
Uppdrag 1	10
Uppdrag 2	12
Uppdrag 3	14
Uppdrag 4	16
Förändra & förbättra	18
Barnkonventionen & diskrimineringslagen.....	19

Text Mia Westin och Klara Nygren, Perspektivbyrån

Layout & illustration Carl Papworth

Tryck Original Tryckeri Umeå, 2019

Projektet Perspektivbyrån drevs under åren 2017-2020 av Rättighetscentrum Västerbotten, Sensus och finansierades av Arvsfonden.

Tack till alla barn och all personal från kultur- och fritidsverksamheter i Västerbotten som varit delaktiga i framtagandet av metoden.

VÄLKOMMEN TILL PERSPEKTIVBYRÅN!

FÖR VEM?

För barn 8-12 år och för er som arbetar professionellt eller ideellt i en kulturverksamhet; exempelvis med drama, film eller musik.

VAD?

PERSPEKTIVBYRÅN är en interaktiv deckarlektion där barnen är detektiver som granskar, synliggör och ger sina perspektiv på er verksamhet. Ni vuxna lyssnar, antecknar och förbättrar!

UNDERSÖKNINGSPLATS:

HUR?

Följ instruktionerna i detta häfte!

LYCKA TILL!

BAKGRUND

PERSPEKTIVBYRÅNS metoder och utbildningar riktar sig till er som arbetar med barn och unga med syfte att skapa trygga, jämlika och tillgängliga verksamheter.

Perspektivbyrån började som ett projekt där mer än 700 barn och personal från kultur- & fritidsverksamheter deltog. Materialet som arbetades fram i projektet har dels samlats på en digital plattform och dels omformats till materialet som du nu håller i din hand.

På perspektivbyran.nu finns utbildningar om barnkonventionen, diskrimineringslagstiftningen samt en steg-för-steg-utbildning i ett praktiskt förändringsarbete. På hemsidan finns också verktyg och tips för hur ni kan få barnens perspektiv på er verksamhet.

INNAN NI BÖRJAR

MATERIAL:

LADDA NER OCH SKRIV UT: 1 instruktionsbok, 4 profilkort och de uppdrag som passar bäst till er verksamhet.

VERKTYG: Papper och pennor för både barn och ledare att anteckna på. Plus eventuellt målarfärger och saxar till pysseluppdragen.

SCENOGRAFI & REKVISITA: Om ni har tid och möjlighet kan ni skapa en detektiv-miljö med hjälp av fantasi och gamla prylar som; skrivmaskiner, skrynkliga papper, förstoringsglas, stämplor, uppslagsböcker, fotografier m.m. Kanske fixa några schyssta lösmustascher?

RIKTLINJER:

ANTAL BARN: Uppdragen kan antingen genomföras enskilt eller i grupp. En lagom storlek är 2-4 barn per grupp.

ANTAL LEDARE: Minst en, men gärna flera så att ni inte missar något väsentligt i barnens spaningar. I grupper med yngre barn rekommenderas en vuxen per grupp, så att barnen får hjälp med att förstå frågorna och med att skriva svar.

FÖRKUNSKAPER: Perspektivbyråns metoder och utbildningar utgår ifrån barnkonventionen och diskrimineringslagen. Läs mer om detta på sidan 19.

TIDSÅTGÅNG: Introduktion och gruppindelning tar ca 5-10 min. Varje uppdrag tar ca 30 min (15 min för genomförande och 15 min för diskussion). Barnen kan utföra ett eller flera uppdrag per tillfälle.

ROLLSPEL: I ett av uppdragen får grupperna varsin person att utgå ifrån; **AWO**, **EIRI**, **SAM** och **SALLY**. Detektiverna ska utföra uppdragen med tanke på dessa personers bästa, utifrån deras behov och önskemål.

AWO

EIRI

SAM

SALLY

GÖR SÅ HÄR

1.

Ni som leder aktiviteten behöver läsa igenom uppdragen i förväg, så att ni vet vad de går ut på och vad som ska förberedas innan barnen kommer.

2.

Läs texten om *Barnen*, *Dissaren* och *Agent Franka* på sidan 8. På så sätt får ni en gemensam berättelse att utgå ifrån.

MED BARNEN

3.

Dela upp barngruppen i fyra mindre konstellationer om 2-4 deltagare. De får gärna hitta på varsitt lagnamn.

4.

Påminn barnen om att de är detektiver som fått i uppdrag av *Agent Franka* att spana efter sånt som blivit fel och vad som måste förändras. Målet är att alla barn ska trivas i er verksamhet!

5.

Genomför spaningarna.

7.

Om ni har möjlighet: låt detektiverna utföra bonusuppgifterna.

Kom ihåg att ni behöver tid för reflektion med barnen efter varje uppgift!

8.

Efter varje genomfört uppgift ska ni ledare sammanfatta barnens svar och lösningar, samt bestämma hur ni ska utveckla verksamheten utifrån barnens perspektiv. Förslag på hur ni kan förändra och förbättra hittar ni på sidan 18.

UPPDRAG 1 LAG: RÖD

PROBLEM: Dissaren tycker att det är svårt att skriva så att alla förstår, fast hen vet att barn talar olika språk...

UPPDRAG: Hjälp Agent att skapa en välkomstskylt som kan förstås av alla!

- Leta upp material som kan vara bra: papper, pennor, saxar, kritor m.m.
- Skapa en välkomstskylt utan att använda ord och bokstäver!
- Kan någon av er fler språk än svenska? Hur säger man VALK... för den som gav...

UPPDRAG 2 LAG: GRÖN

PROBLEM: Dissaren tycker det är krångligt att anpassa verksamheter så att alla barn trivs. Ibland ställer hen till det så att vissa barn inte känner sig trygga eller välkomna ...

UPPDRAG: Hjälp Agent Franks att ta reda på vilka platser som finns och vad som är tillåtet att göra där.

A. Börja med att försöka hitta en plats i lokalerna som alla barn i er grupp tycker om. När ni hittat en sån plats, beskriv den:
-> Varför tycker ni om den?
-> Hur ser den ut?
-> Vad kan ni göra?
-> Vilka möbler finns...

B. Försök sedan hitta ingen av er trivs. När ni hittat en sån plats:
-> Varför trivs ni?
-> Hur ser platsen ut?
-> Vad saknas på platsen?

C. Ta reda på vad ni vill göra där. Finns det en plats som:
-> Titta på nimm?
-> Åta?
-> Dansa?

UPPDRAG 4 LAG: RÖD

PROBLEM: Dissaren tycker det är krångligt och dyrt att anpassa rummen så att de passar alla barn. Det betyder kanske att några barn inte kan vara med på allt som händer i er verksamhet, fast de vill ...

UPPDRAG: Hjälp Agent Franks att söka svårigheter och förbättringar i lokalerna!

UTMANING: Awo sitter i rullstol. Ni ska gå på sina ben. Varken stå eller gå på sina ben.

UTRUSTNING: Har ni en rullstol?
Ja -> Den av er som spelar Awo sätter sig i rullstolen. Ni andra hjälper till.
Nej -> Två av er som spelar Awo knyter ihop era fötter med en sjal och tar armkrok. Ni andra hjälper till.

UNDERSÖK LOKALERNA: Entré: Hur skulle Awo ta sig in i er lokaler? Prova. Är det något som är svårt eller jobbigt?
Toalett: Awo behöver gå på toaletten. Hittar ni en som passar henne? När Awo toalettpappret? Prova.
Övriga rum: Ta er runt i hela byggnaden, kanske även ute. Kommer Awo fram överallt? Prova. Är det något som är extra svårt eller jobbigt?
Aktiviteter: Skulle Awo kunna vara med och göra allt som ni brukar göra här? Eller är det något som skulle vara svårt eller jobbigt att göra för Awo som sitter i rullstol?

UPPDRAG 4 LAG: GUL

PROBLEM: Dissaren tycker det är krångligt och dyrt att anpassa rummen så att de passar alla barn. Det betyder kanske att några barn inte kan vara med på allt som händer i er verksamhet, fast de vill ...

UPPDRAG: Hjälp Agent Franks att söka svårigheter och förbättringar i lokalerna!

UTMANING: Sally har en hörselnedsättning. Hon hör nästan inget alls.

UTRUSTNING: Har ni ett par hörselkåpor?
Ja -> Den av er som spelar Sally tar på sig hörselkåpor.
Nej -> Den av er som spelar Sally håller för öronen. Ni andra hjälper till.

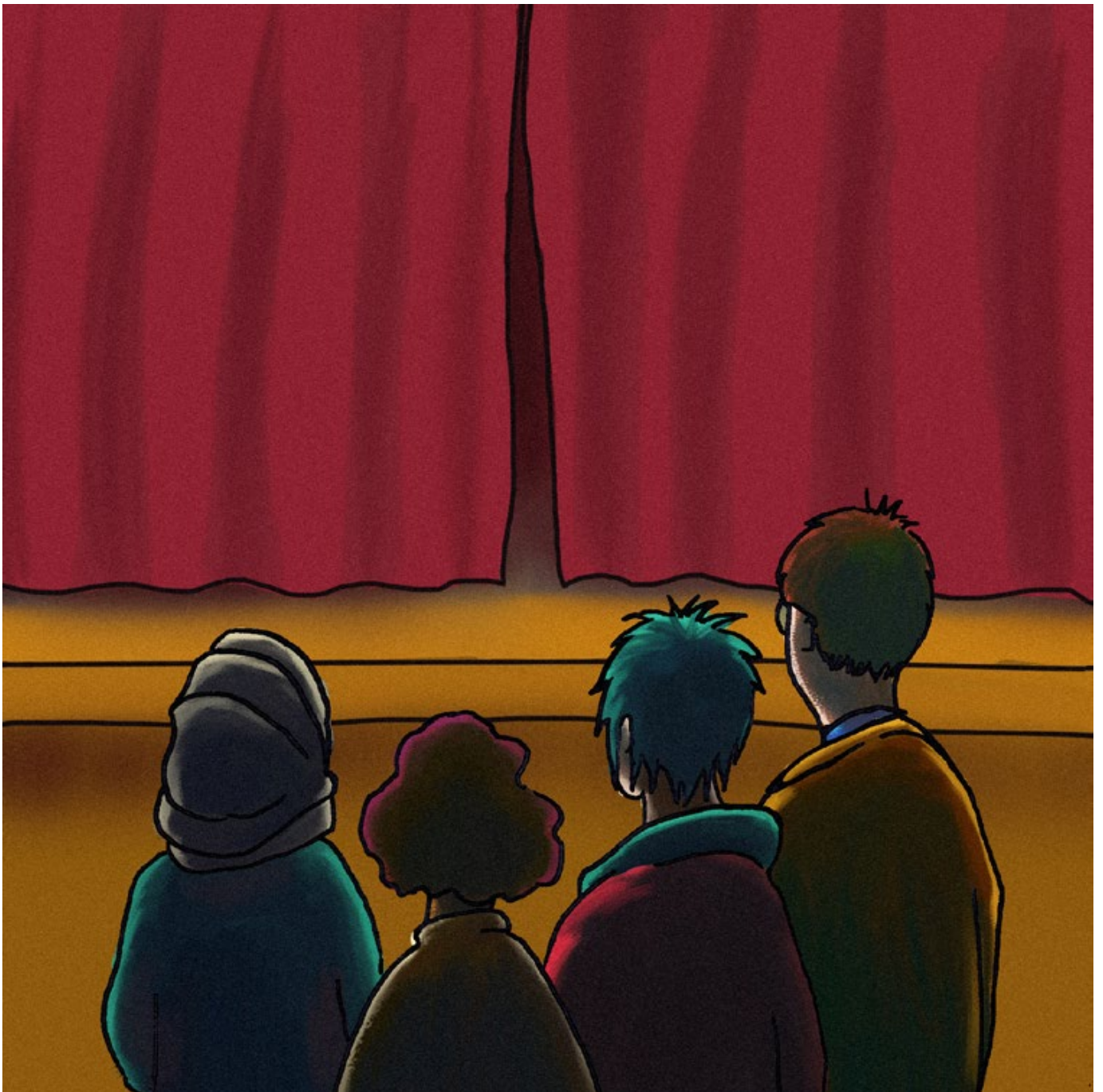
UNDERSÖK LOKALERNA: Entré: Hur skulle Sally ta sig in i era lokaler? Prova. Är det något som är svårt eller jobbigt?
Aktiviteter: Skulle Sally kunna vara med och göra allt som ni brukar göra här? Eller är det något som skulle vara svårt eller jobbigt att göra för Sally som inte hör något?
Övriga rum: Gå runt i hela byggnaden och utanför. Kommer Sally fram överallt? Är något svårt eller jobbigt för Sally? Hur skulle hon t.ex. göra om brandlarmet går?

OBS! Kom ihåg att det ska vara tryggt för alla!

PERSPEKTIVBYRÅ

BARNEN, DISSAREN OCH AGENT FRANKA

EN GÅNG för inte så länge sedan så beslutades det att alla barn skulle ha rätt att leka och lära och vila. Alla barn hade också rätt att ta del av kultur och konst. Därför var det viktigt att alla barn kände sig välkomna i de olika kulturverksamheterna som fanns. Så var det bestämt!

MEN, plötsligt hände något ...

DISSAREN, en grå typ från ett stort kontor, började åka runt i kulturverksamheterna och ställa till det så pass att vissa barn slutade delta, fast de egentligen ville.

Dissaren tyckte nämligen att det var krångligt att ta hänsyn och hen var både lat och snål. *Dissaren* tyckte inte det gjorde något att barnen kände sig otrygga, ovälkomna eller om någon hamnade utanför.

**AGENT FRANKA BEHÖVER
ER EXPERTHJÄLP FÖR ATT
LÖSA UPPDRAGEN**

DISSAREN

AGENT FRANKA

NÄR AGENT FRANKA från Perspektivbyrån hörde detta stampade hen med sina klackeskor, skruvade sina mustascher och utropade:
"Jag måste samla barn från hela landet och sätta stopp för Dissaren innan det är för sent!"

TILL SAKEN: Ni ska nu vara detektiver och undersöka om *Dissaren* har varit här! Har hen ordnat så att några barn inte kan träna fast de vill? Vilka barn är det i så fall? Och vad säger ni själva – känner ni er trygga och välkomna här?

UPPDRAG 1: SPRÅK & KOMMUNIKATION

UPPDRAGSBESKRIVNING

Ni som leder aktiviteten kan läsa följande beskrivning inför uppdraget, så att ni vet vad det går ut på och vad som behöver förberedas innan barnen kommer.

INNEHÅLL: Uppdrag nr 1 innebär att barnen ska skapa en välkomstskylt som kan förstås av alla, och diskutera betydelsen av att flera språk finns representerade.

MATERIAL: Papper, pennor, saxar, kriter m.m.

Tänk på att barnen, särskilt de yngre, kan behöva hjälp med att läsa och förstå uppgifterna!

SAMMANFATTNING & REFLEKTION MED BARNEN

ca 15 minuter

Efter att barnen utfört uppdraget kan ni samlas för ett gemensamt samtal. Låt alla grupper presentera sina idéer.

EFTER UTFÖRT
UPPDRAG

FÖRSLAG PÅ DISKUSSIONSFRÅGOR:

- Ni skulle hjälpa Agent Franka att skapa en välkomstskylt utan att använda ord och bokstäver. Hur har det gått?
- Kan någon av er fler språk än svenska? Hur säger man VÄLKOMMEN på det språket? Prova gärna själv att uttala orden enligt barnens instruktioner.

BARNENS TANKAR & KÄNSLOR KRING VERKSAMHETEN?

- Varför skulle det kunna vara viktigt med information på flera språk?
- Känner ni er trygga och välkomna här?
- Finns det något som skulle kunna göras bättre med tanke på skyltar och språk?

HAR BARNEN GJORT BONUSUPPDRAGET?

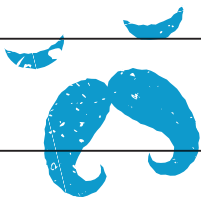
Barnen skulle försöka hitta en skylt som inte är på svenska. Om de hittar en sådan skylt: - Var är den placerad? Vad betyder texten?

FÖRÄNDRA & FÖRBÄTTRA

På sidan 18 hittar ni ledare förslag på hur ni med hjälp av barnens perspektiv förbättrar er verksamhet.

GLÖM INTE!

UPPDRAG 2: TRIVSEL

LÄS MIG
FÖRST!

UPPDRAGSBESKRIVNING

Ni som leder aktiviteten kan läsa följande beskrivning inför uppdraget, så att ni vet vad det går ut på och vad som behöver förberedas innan barnen kommer.

INNEHÅLL: Uppdrag nr 2 innebär att barnen ska undersöka vilka platser de trivs på, respektive inte trivs på, och vad det kan bero på.

KÄLLOR: För att kunna utföra det här uppdraget behöver barnen få röra sig runt i lokalerna och undersöka olika miljöer. Gärna både inomhus och utomhus! Personalen behöver bistå med hjälp om vad som är tillåtet och möjligt att göra i verksamhetens lokaler.

ANTECKNINGAR: Barnen får gärna anteckna (om de kan) men det är ännu viktigare att ni vuxna skriver ner barnens upptäckter. Ni kan anteckna medan barnen undersöker eller i samtalet efteråt.

Tänk på att barnen, särskilt de yngre, kan behöva hjälp med att läsa och förstå uppgifterna!

BARNEN GÖR
UPPDRAGEN!

TID: CA 15 MINUTER

BEVIS: UPPDRAG SLUTFÖRT!

**EFTER UTFÖRT
UPPDRAG**

SAMMANFATTNING & REFLEKTION MED BARNEN

ca 15 minuter

Efter att barnen utfört uppdraget kan ni samlas för att gå igenom svaren tillsammans. Låt varje grupp få berätta om sina upptäckter.

FÖRSLAG PÅ DISKUSSIONSFRÅGOR:

A. Ni skulle hjälpa *Agent Franka* att hitta ni en plats som ni tycker om:

- > Varför tycker ni om den?
- > Hur ser den ut?
- > Vad kan ni göra där?
- > Vilka möbler finns där?

B. Ni skulle hjälpa *Agent Franka* att hitta en plats som ni inte tycker om eller där ingen av er trivs:

- > Varför trivs ni inte här?
- > Hur ser platsen ut?
- > Vad saknas?

C. Vad får ni göra i er verksamhet - hittade ni platserna som stod i uppdragen?

BARNENS TANKAR & KÄNSLOR KRING VERKSAMHETEN?

- Vad tycker ni om rummen i er verksamhet?
- Vad tycker ni om reglerna (både skrivna och oskrivna) som finns i er verksamhet?
- Är det några regler ni inte tycker om eller skulle vilja ta bort?
- Är det några rum/utrymmen som ni skulle vilja ta bort?
- Är det några regler som ni skulle vilja lägga till?

HAR BARNEN GJORT BONUSUPPDRAGET?

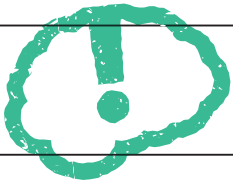
Barnen fick i uppdrag att skapa helt nya platser som de själva skulle trivas på. Låt barnen berätta och visa. Kanske kan ni göra om något i era lokaler, enligt barnens önskemål?

FÖRÄNDRA & FÖRBÄTTRA

På sidan 18 hittar ni ledare förslag på hur ni med hjälp av barnens perspektiv förbättrar er verksamhet.

GLÖM INTE!

UPPDRAG 3: BARNENS RÄTTIGHETER

LÄS MIG
FÖRST!

UPPDRAGSBESKRIVNING

Ni som leder aktiviteten kan läsa följande beskrivning inför uppdraget, så att ni vet vad det går ut på och vad som behöver förberedas innan barnen kommer.

INNEHÅLL: Uppdrag nr 3 innebär att barnen ska ta reda på sina rättigheter.

KÄLLOR: Barnen kan svara utifrån vad de själva tycker och/eller så kan de vuxna hjälpa till att ta reda på fakta om barns rättigheter. Du som leder kan med fördel läsa på om Barnkonventionen på Barnombudsmannen.se.

ANTECKNINGAR: Barnen får anteckna (om de kan) men det är ännu viktigare att ni som leder aktiviteten skriver ner barnens funderingar och resonemang.

BARNEN GÖR
UPPDRAGEN!

TID: CA 15 MINUTER

Tänk på att barnen,
särskilt de yngre, kan
behöva hjälp med att läsa
och förstå uppgifterna!

BEVIS: UPPDRAG SLUTFÖRT!

**EFTER UTFÖRT
UPPDRAG**

SAMMANFATTNING & REFLEKTION MED BARNEN

ca 15 minuter

Efter att barnen utfört uppdraget kan ni samlas för gemensam genomgång. Låt alla grupper berätta om vad de skulle undersöka och hur de tänker kring sina rättigheter.

FÖRSLAG PÅ DISKUSSIONSFRÅGOR:

- Ni skulle hjälpa Agent Franka att ta reda på vad som är era "rättigheter".
Vad har ni hittat/bestämt?
- Vad har de vuxna svarat när ni frågat dem?

Prata gärna med barnen om Barnkonventionen och vad det innebär!

HAR BARNEN GJORT BONUSUPPDRAGET?

Barnen skulle göra små lappar och placera ut dem där det finns något som de gillar. Kanske vill de dela med sig av var de placerat sina lappar och varför?

FÖRÄNDRA & FÖRBÄTTRA

På sidan 18 hittar ni ledare förslag på hur ni med hjälp av barnens perspektiv förbättrar er verksamhet.

GLÖM INTE!

UPPDRAG 4: TILLGÄNGLIGHET

LÄS MIG
FÖRST!

UPPDRAGSBESKRIVNING

Ni som leder aktiviteten kan läsa följande beskrivning inför uppdraget, så att ni vet vad det går ut på och vad som behöver förberedas innan barnen kommer.

INNEHÅLL: Uppdrag nr 4 innebär att barnen ska granska tillgängligheten för personer med olika funktionsnedsättningar.

KÄLLOR: För att kunna utföra det här uppdraget behöver barnen ha tillgång till så många utrymmen som möjligt.

MATERIAL: Det går att utföra uppdraget utan tillbehör men om ni har tillgång till en rullstol, hörselkåpor, ögonbindel och musikspelare/hörlurar så är det en bonus!

ANTECKNINGAR: Barnen får gärna anteckna (om de kan) men det är ännu viktigare att ni ledare skriver ner barnens upptäckter. Ni kan anteckna medan barnen undersöker eller i samtalet efteråt. viktigare att ni ledare skriver ner barnens upptäckter!

OBS: I detta uppdrag behövs profilkorten. Du som leder aktiviteten delar ut en person till varje lag.

Tänk på att barnen,
särskilt de yngre, kan
behöva hjälp med att läsa
och förstå uppgifterna!

BARNEN GÖR
UPPDRAGEN!

TID: CA 15 MINUTER

BEVIS: UPPDRAG SLUTFÖRT!

EFTER UTFÖRT
UPPDRAG

SAMMANFATTNING & REFLEKTION MED BARNEN

ca 15 minuter

Efter att barnen genomfört uppdraget kan ni samlas för att gå igenom svaren tillsammans. Börja gärna med att barnen får berätta vilken som var deras "person".

FÖRSLAG PÅ DISKUSSIONSFRÅGOR:

Ni skulle hjälpa *Agent Franka* att undersöka om lokalerna är tillgängliga för era personer. Var det något som var svårt eller jobbigt för *Awo, Eiri, Sam* och *Sally*?

JA → Vad? Berätta!

Agent Franka undrar om det finns något som går att göra bättre eller lättare för era personer i er verksamhet?

BARNENS TANKAR & KÄNSLOR KRING VERKSAMHETEN?

- Varför är det viktigt att kunna ta sig runt i lokalerna?
- Hur känner ni själva – är det något ni tycker är svårt eller jobbigt här?
- Kan alla barn delta i den här verksamheten?

BONUSUPPDRAG

Barnen fick i uppdrag att hitta toaletter (och eventuellt omklädningsrum) där deras personer känner sig trygga. Låt barnen berätta och visa ifall de gjort skyltar

FÖRÄNDRA & FÖRBÄTTRA

På sidan 18 hittar ni ledare förslag på hur ni med hjälp av barnens perspektiv förbättrar er verksamhet.

GLÖM INTE!

FÖRÄNDRA & FÖRBÄTTRA

ANALYSERA

Efter att uppdragen genomförts kan ni i verksamheten fundera över vad som framkommit i barnens svar och lösningar. Analysera, reflektera och dra slutsatser. Vad har barnen tyckt och känt? Vilka förslag på förändringar har de delat med sig av? Vad fungerar/fungerar inte i verksamheten? Vilka målgrupper saknas? Vilka barn känner sig inte välkomna eller inkluderade? Vilka barn kan inte ta del av er verksamhet och varför? Vad behöver förändras när det gäller den fysiska miljön, utbudet och bemötandet för att åtgärda problemen?

ÄNDRA

Diskutera sedan hur ni kan förbättra verksamheten utifrån barnens spaningar och era egna slutsatser. Hur och vad kan ni göra i praktiken för att fler barn ska inkluderas i verksamheten? Det kan vara alltifrån väldigt små justeringar som går att genomföra på en gång, till större förändringar som kräver mer resurser i form av tid och ekonomi. Ta gärna ett helhetsgrepp tillsammans med kollegor och ledning om hur ni ska göra.

ENKEL MALL FÖR ÅTGÄRDSPLAN:

- Vad är problemet?
- Vad kan ni göra åt det?
- Vem kan besluta om åtgärden?
- När ska det vara klart?
- Vem/vilka är ansvariga för att åtgärden utförs?

UPPFÖLJNING

När det gått en tid bör ni följa upp och utvärdera spaningarna, analysen och åtgärderna. Kan ni se någon skillnad och i så fall: har det blivit bättre, har fler barn inkluderats i er verksamhet? Ta med er erfarenheterna som metoden gett er och använd dessa när ni upprepar Perspektivbyrån. Det är viktigt att hålla koll och fortsätta prova!

BARNKONVENTIONEN

BARNKONVENTIONEN blev lag den 1 januari 2020 och finns för att stärka barns mänskliga rättigheter – hemma, i skolan och på fritiden. Lagen säger:

- Att *barn* är egna individer
- Att *barn* har egna rättigheter
- Att *barn* inte är föräldrars eller andra vuxnas ägodelar

TIPS PÅ MER LÄSNING FINNS PÅ:

Barnombudsmannen.se - om barns och ungas rättigheter och intressen utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter.

Barnets rätt (2019) - en grundläggande introduktion i barns rättigheter. Boken ges ut av Sensus Studieförbund och MR-fonden. Den finns att beställa på sensus.se.

Rätten till din berättelse – normkreativa metoder och brytiga böcker för barn och bibliotek (2018). Boken finns att beställa på BTJ Förlag.

På perspektivbyran.nu hittar ni en enklare utbildning i barnkonventionen.

DISKRIMINERINGSLAGEN

I DISKRIMINERINGSLAGEN beskrivs det skydd som individer har mot att bli utsatta för diskriminering. Lagen ger också stöd i hur verksamheter kan arbeta främjande för lika rättigheter.

I sin vardag befinner sig barn i förskola och skola, men också på olika kultur- och fritidsarenor. Barn och unga som utsätts för diskriminering i de sammanhangen behandlas sämre än andra för att de exempelvis har en viss hudfärg, ett visst kön, eller en viss sexuell läggning. Det kan röra sig om direkta trakasserier, men det kan också upplevas som diskriminerande att bli utestängd på grund av att den fysiska miljön eller bemötandet inte är anpassat. Deltagande kan då inte ske på lika villkor.

Arbetet med att förebygga och motverka diskriminering berör oss alla!

Läs mer på diskrimineringsombudsmannen.se eller besök perspektivbyran.nu för en enklare utbildning i diskrimineringslagen.

PERSPEKTIV BYRÅN

perspektivbyran.nu

Här kan ni hitta fler tips, metoder och utbildningar!

sensus

RÄTTIGHETS
= CENTRUM
VÄSTERBOTTEN

ALLMÄNNA
ARVSFONDEN